

aEbrania

¹ Matungo nakiile Itunda ai witambulya ni isekulu itu kukiila anyakidagu nkua idu nu kunzila idu. ² Kuiti mu mahiku aya nikukete, Itunda witambuuye nu sese kukiila Ng'wana, naiiza ai umuikile kutula musali nua intu yihi, hangi naiiza kukiila ng'wensu ai umbile ga nu unkumbigulu. ³ Ng'wana nuakwe ingi welu nua ikulyo nilakwe, ntendo ing'wene na upumoo nuakwe, hangi nuinoneelya i intu yihi ku lukani nula ngulu niakwe. Ze yakilaa kukondaniiligwa u weligwa nua milandu, ai wikie pihi mukono nua kigoha nua ukulu uko migulya. ⁴ Watuile bahu kukila i a malaika, anga iti i lina nai ulisaile nili bahu ikilo kukila i lina nilao. ⁵ Ku ndogoelyo ingi kung'wa malaika kii nai wakaiye kuligitya, "Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni tata nuako?" Ni hangi, "Nikatula ni tata kitalakwe, nu ng'wensu ukutula ng'wana kitalane?" ⁶ Hangi, itungo Itunda nai umuletile mutugwa nua ng'wandyo mu unkumbigulu, wiligitya, "Amalaika ihi ang'wa Itunda kulinja amukulye." ⁷ Kutula a malaika uligitilye, "Nuanso naiza wizipya ia malaika akwe kutula ng'wau ng'welu, ni anyamilimo akwe kutula nimi nia moto?" ⁸ Kuiti kutula Ng'wana wiligitya, "Ituntu nilako nila ukulu, Itunda, ingi la kali na kali. Mulanga nua utemi nuako ingi mulanga nua tai ane. ⁹ Wamilowaa i tai ane nu kubipilwa u ubunangwi nua malagiilyo, ku lulo Itunda, Itunda nuako,

wakupuguhila i makuta a iloelya kukila i iako.”
¹⁰ Pang'wanso u ng'wandyo, uMukulu, ai uikile i kitako ni kihi. Ilunde ingi mulimo nua mikono ako. ¹¹ Ikulimila, kuiti uewe ukulongoleka. Yihi yukukakila anga u ng'wenda. ¹² Ukuipunyangiila anga u mujulungu, ni nyenso yukukailika anga u ng'wenda. Kuiti uewe ingi yuyo yuuyo, ni myaka ako shanga ikuleka.” ¹³ Kuiti kung'wa malaika nu uli Itunda ai uligitilye matungo ihi, “Ikie mukono nuane nua kigoha kupikiila ni nikaazipya i alugu ako kutula ituntu nila migulu ako?” ¹⁴ Itii, a malaika ihi shanga nkolo nai ilagiigwe kua aiilya nu kuaika awo ni ikausala u uguniiligwa.

2

¹ Ku lulo ingi kulinja kuike i ntongeeli ikilo ku ayo nai kigulye, iti kina kuleke kubagulwa kuli ni menso. ² Ku ndogoelyo anga itule utung'waa nai uligitigwe nu malaika ingi tai ane, ni kila mulandu nu upiluki wisingiilya u upisiiligwa udu, ³ ku ulija uli kuhuga anga kuhute kukela u ugunwa uwu nu ukulu? Uguniki naza ng'wandyo ai utanantigwe nu Mukulu nu kukaminkiiligwa kitaitu ni awo nai auigulye. ⁴ Ga ni Itunda ai ukaminkiiye ku ilingasiilyo, ukuilwa, ni ku ntendo nkulu kuli kuli, nu ku ipegwa nia Ng'wau Ng'welu nai uigalanilye kuniganiila nu ulowa nuakwe wing'wene. ⁵ Itunda shanga ai uikile u unkumbigulu nu upembi-lye, naza kuuligitilya i nkani niakwe, pihi a amalaika. ⁶ Badala akwe, antu a kituunga akuie ku kianza nika kituunga azeligitya, “Muntu ingi

ntuni, uhume ga nu kumukimbukiilya? Ang'wi ng'wana nua muntu, ga nu kumukulya? ⁷ muntu kutula muniino kukila i a malaika; umutugae ngala a ikulyo nu ukuligwa. * ⁸ Uikile. kila i kintu pihi a mikono ako “Kululo Itunda uikile kila i kintu pihi a muntu. Shanga ai ulekile kintu kihi naiza kikutili pihi akwe. Kuiti itungili iti shanga kukili kihenga kila i kintu kize kikoli pihi akwe. ⁹ Ga ni iti, kuihenga naiza watuile uazipilye ku itungo, pihi kukila u malaika - Yesu, naiza, kunsoko a lwago nu lakwe ni nsha akwe, utugawe i ngala ikulyo nu ukulu. Iti gwa itungili ku ukende nuang'wa Itunda, uYesu uluiye i nsha kunsoko a kila muntu. ¹⁰ Ai ituile izipie kina Itunda, kunsoko kila i kintu kikoli ku nsoko akwe ni kukiila ng'wensu, ai utakiwe kualeta ang'inya idu mi ikulyo, ni kina ai utakiwe kumuzipya lukolongo mu uguniki nuao kutula ukondaniie kukiila lwago nu lakwe. ¹¹ Ku ndogoelyo ihi a biili uyo nui ikila ikulyo ni awo naza aikiwe ikulyo, ihi apembeeye mu upumoo ung'wi, Itunda. Kunsoko iyi uyo nuiaikila ikulyo kung'wa Itunda shanga wihung'waa i minyala kuitanga aluna. ¹² Ukuligitya, “Nikatanantya i lina nilako ku aluna ane, nikimba kutula u ewe kupuma mu kati a milundo.” ¹³ Hangi ukuligitya, “Nikahuiila mu ng'wensu.” Ni hangi, “Goza, apa nkoli ni ana ang'wa Itunda umpee” ¹⁴ Ku lulo, ku nsoko ana ang'wi Itunda ihii i hanguilaa u muili nu sakami, ga ni iti uYesu ai uhanguie intu zizo

---

* **2:7** Komaniilya; Mu mbugulu nkola nia ng'wandyo, u lukiili ulu umutili. “Hangi umuikile migulya a mulimo nua mukono ako.

ziizo, iti kina kukiila nsha walije kumunyesha uyo naiza ukete u uhumi migulya a muimba, naiza ingi Mulugu. ¹⁵ Iki aikatulaa iti waike ilyuuku awo ihi naza kukiila woa nua nsha ai ikie likalo nulao lihi mu utuung'wa. ¹⁶ Ku kulu kuulu shanga a Malaika ni wia aiilya. Badala akwe, wia aiilya utuugwa wang'wa Abrahamu. ¹⁷ Ku lulo, ai ituile kusinja u ng'wensu watule anga anyandugu akwe mu nzila yihi, iti wahume kutula kuhani nu mukulu munya uwai hangi muhuiili ku intu yang'wa Itunda, ni iti kina watule nu uhumi nua kupumya u ulekelwa ku milandu a antu. ¹⁸ Ku nsoko uYesu mukola wagile, nu kugeng'wa, ukete uhumi ku a aiilya awo niakugeng'wa.

3

¹ Ku lulo, anya ndugu eligwa, anya muhangu nia witangwi nua kilunde, musigile uYesu, Mutuung'wa hangi Kuhani nu Mukulu nua ulapi nuitu. ² Ai watulaa muhuiili kung'wa Itunda nai umusague, anga uMusa nai watuile muhuiili ga nu mito lihi nilang'wa Itunda. ³ Ku nsoko uYesu wa aigwe kutula ni ikulyo ikulu kukila nai ukete uMusa, ku nsoko uyo nuizengaa ito nuialigwa kutula ni ikulyo ikulu kukila ito ikola. ⁴ Ku nsoko kila ito lizengwa nu muntu nua kituunga, kuiti uyo nuizengaa kila kintu ingi Itunda. ⁵ Kulu kuulu uMusa ai watulaa muhuiili anga munya mulimo mi ito lihi nilang'wa Itunda, wazepumya ukuiili kutula makani nu ikatambulwa itungo nilipembilye. ⁶ Kuiti uKristo ingi ng'wana mu wimiili nu ito nilang'wa Itunda.

Uuse ingi ito nilakwe anga kukaye kuambiila mu ki huiila ni nzagamba a kihuiila. ⁷ Ku lulo, ingi anga u Ng'wau Ng'welu nuiligityaa, "Lelo, anga wijaa u luli nulakwe. ⁸ Leka kuzipya i nkolo ako kutula nkaku anga i Aisraeli nai azipilye mu upiluki, mu matungo a ugeng'wa mu wii. ⁹ Ili ai latulaa itungo naza i a tata itu ai ampilukile ku kungema, hangi itungo, ku myaka makumi anne, ai ihengile i ntendo niane. ¹⁰ Ku lulo shanga ai ndooeigwe nu ulelwa nuanso. Nikaligitya, "Akulimila kila nkua mu nkolo niao, hangi shanga alingile i nzila niane. ¹¹ Ingi anga iti nai ndapile mi ikuo nilane; shanga akingila mi iloeelya nilane." ¹² Mutule miakendegeeli, anyandugu, iti kina ileke kutula ikoli ikolo nimbi na kuhita kuhuiila ku ung'wi nuanyu, nkolo naza ikulongola kuli ni Itunda ni mupanga. ¹³ Badala akwe, Misambiilye kila luhiku kila ung'wi nu muya, iti kila nitangilwe lelo muhung'we nsula, iti kina ung'wi mukati anyu waleke kutendwa kutula mukaku ku ukongelwa nua milandu. ¹⁴ Ku ndogoelyo katuile kianya muhangu ang'wa Kristo anga itule kuuambinkana nu ukamatiku nuitu ku ngulu mu ng'wensu kupuma u ng'wandyo kupikiila i mpelo. ¹⁵ Kutula ili yakondyaa kuligitigwa, "Lelo anga mulutegeelye u luli nu lakwe, muleke kuzipya i nkolo nianyu kutula nkaku, anga iAisraeli nai aizipilye ku itungo nila upiluki." ¹⁶ Ingi a nyenyu awo nai amigulye Itunda nu kupiluka? Shanga ai atuile awo ihi naza uMusa ai watulaa waatongeela kupuma ku Misri? ¹⁷ Hangi a nyenyu naza Itunda ai uatakiie

ku myaka makumi anne? Shanga palung'wi ni awo nai itumile i milandu, naza i milli ao naikule ai ilae mi ikungulu? ¹⁸ Hangi a nyenyu nai ualapie Itunda kina shanga akingila mi iloeelya nilakwe, anga ize shanga wawo naza shanga amigulye nuanso? ¹⁹ Kuihenga kina shanga ai ahumile kingila mi iloeelya nilakwe ku nsoko a kuhita kuhuila.

4

¹ Ku lulo, kutakiwe kutula akendegeeli iti kina kati anyu waleke kutula ukoli ga nung'wi nuikigeeleka kulemigwa kupikiila ilago ni ilongoleku nila kingila mu usupyo nuang'wa Itunda. ² Kuiti katulaa ni nkani nziza kutula usupyo nuang'wa Itunda naza utanantigwe kitaitu anga i Aisraeli nai atulaa nu lwenso, kuiti u lukani nulanso shanga ai lua aiiye awo naza aligulye ze tile kuambinkanigwa u uhuili nu lwenso. ³ Ku usese, naza kakondyaa huila-usese ki mukati ni ku ingila mu usupyo uwo, Anga niukuligitigwa, “Anga nai ndapile ki kuo nilane, Shanga akingila mu usupyo nuane.” Ai uligitilye ili, ga ni iti milimo ihi nai umizipilye ize atula akondeeleka puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. ⁴ Ku iti wakondyaa kuligitya nkika a kituunga kutula luhiku nula mupungati, “Itunda ai usupilye luhiku nula mupungati mu ihi nai witumile.” ⁵ Hangi wakondyaa ligitya, “Shanga akingila mu usupyo nuane.” ⁶ Ku nsoko nanso, puma usupyo nuang'wa Itunda ikili ingi itulyo ku nsoko a ang'wi kingila, hangi puma i Aisraeli idu naza ai igulye nkani ninza kutula usupyo nuakwe

shanga ai ingie nsoko a ugila lwijo. ⁷ Itunda ai uikile hangi luhiku la kituunga, litangwaa, “Lelo.” Nuanso ai ulongeeeye u luhiku ulu nai uligitilye nu Daudi, naiza ai uligitilye ku itungo ilipu ze yakilaa nai aligitigwe u ng'wandyo, “Lelo anga mije u luli nu lakwe, muleke kuitenda i nkolo nianyu kutula nkaku.” ⁸ Ku iti anga uYoshua nai uinkiiye u usupyo, Itunda shanga ai uzeeligitya migulya a luhiku lungiiza. ⁹ Ku lulo ikili ukoli wikali nula usupyo nai lutanantigwe ku nsoko a antu ang'wa Itunda. ¹⁰ Ku iti nu ingila mu usupyo nuang'wa Itunda ga nu ng'wensu mukola wasupyaa kupembelya mu ntendo niakwe, anga Itunda nai witumile mu nuanso. ¹¹ Ku lulo kutule ni nsula a kingila mu usupyo uwo, iti kina waleke kutula ukoli nuikagwa mu mpyani a upiluki nai itumile. ¹² Ku ndogoelyo u lukani nulang'wa Itunda lupanga hangi lukete ngulu hangi lukete wingi kukila i mpanga ihi nikete u wigi ku biili. Hangi likinyaa ga nu kupikiila kugalanula u ung'enyi nua nNgwau ng'welu, ni nungo mu ongwe. Hangi nuluhumile kulinga i masigo a nkolo i nsula akwe. ¹³ Kutili nai kiumbilwe ni kipihile mu usu nuang'wa Itunda. Badala akwe, kila i kintu ingi kulu kuulu hangi ng'walyi ku miho a ung'wi naiza ingi kusinja kupumye u ualigwa. ¹⁴ Ze yakilaa kutula nu kuhani nu mukulu nai wingie mi ilunde, uYesu Ng'wana wang'wa Itunda, ku ukamatiku kuambiile u uhuiili nuitu. ¹⁵ Ku nsoko ki agila u kuhani nu mukulu naiza shanga uhumile kuhung'wa i aisa ku nsoko a unyeku nuitu, kuiti nuanso naiza ku nzila yihi

watulaa ukugeng'wa anga usese, kwaala nuanso naiza mugila u mulandu. ¹⁶ Ni kupembye ku ukamatiku mi ituntu nila ukulu nua ukende, iti kina kusingiilye ukende nu kulija u ukende nua ku uaiilya matungo na kusiga.

5

¹ Kuiti kila u kuhani nu mukulu, nuholanigwe kupuma mukati a antu, uholanigwe kimika badala ao mu intu ni yikigendi ni Itunda, iti wahume kupumya ku palung'wi isongelyo ni ipolya ku nsoko a milandu. ² Uhumile kipusha ku upolo ni apungu ni ikungumi ku nsoko ga nu ng'wenso mukola upilimikiigwe nu unyeku. ³ Ku nsoko a ili, ukete mulimo nua kupumya isongelyo ku nsoko a milandu akwe anga nu-itumaa ku milandu a antu. ⁴ Hangi kutili u muntu nuiholaa ikulyo ili ku nsoko akwe mukola, kuiti badala akwe, kusinga witangwe ni Itunda, anga nai utuile uHaruni. ⁵ Ga nu Kristo shanga ai wipée ikulyo u ng'wenso ku kitendisaa mukola kutula kuhani nu mukulu. Badala akwe, Itunda ai uligitilye kitalakwe, “Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni Tata nuako.” ⁶ Ingi anga nuiligityaa ga nu kipatyoo ingiiza, “Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i pyani ang'wa Melkizedeki. ⁷ Matungo ni itungo nilakwe mu muili, ai ulompile nu kulompeela, ai umulopile Itunda ku liholi, ku nuanso nuhumile kumuguna kupuma mu nsha. Ku nsoko a utuna pihi nuakwe kung'wa Itunda, ai wigigwe. ⁸ Anga itule ai watulaa ng'wana, ai wimanyisilye kija ku makani nai amagilye. ⁹ Ai ukondaniigwe

nu ku nzila iyi ai utendekile ku kila u muntu nu muhuiu ku nsoko a uguniki nua kali na kali. ¹⁰ ku kubagulwa ni Itunda anga Kuhani nu Mukulu ze yakilaa u ludimo nulang'wa Melkizedeki. ¹¹ Ku kete idu nakuligitya kutula uYesu, kuiti ingi ikaku kumuganuila ku nsoko unyenye ingi miakata akija. ¹² Aga itule ku itungo ili aza mutakiwe kutula ang'walimu, ikili ukoli usanigwa nua muntu kumumanyisa umanyisigwa nua ng'wandyo nua ntendo nia lukani nulang'wa Itunda. Mutakiwe maele hangi shanga ludya nu lukaku. ¹³ Kunsoko wihi nuing'wezaa i maele duu mugila u wizeeli mu lukani nula tai ane, kunsoko wakili mung'yinya. ¹⁴ Ku ipande i lulya, ludya nu lukaku ingi ku antu niakulu, awo naza kunsoko a wizeeli nua kutemanula i tai ane nu ubii amanyisigwe ku ulinga u uza nu ubi.

6

¹ Ku lulo, anga kuleke nai kimanyisa u ng'wandyo kutula u lukani nulang'wa Kristo, kutakiwe kutula nu ukamatiku kutunga ku ukomu, kuleke kuika hangi i kitako nika kila itunu kupuma mu milimo ni migila u upanga nu uhui-ili kung'wa Itunda, ² ang'wi i kitako nika umanyisigwa nua wogigwa, nu kuaikiilya i mikono, u ukigwa mu ashi, nu ulamulwa nua kali na kali. ³ Hangi ki kituma iti anga itule Itunda ukulekela. ⁴ Ku nsoko shanga ihumikile ku awo naza ai aulijaa u welu u ng'wandyo, naza alulyaa i kipegwa nika kilunde, nu kuzipigwa kutula anya muhangu a Ng'wau Ng'welu, ⁵ hangi naza alulyaa u uziza nua lukani nulang'wa Itunda nu

ku ngulu niyi tungo nilipembilye, ⁶ ni uugwa akagwa-shanga ihumikile kuasusha hangi mu wila itunu. Iki ingi ku nsoko amagilye u Ng'wana nuang'wa Itunda nkua ibiili ku ung'yenyi nuao, azemutenda kutula kiseme nika kimeli mi igalagalo. ⁷ Ku nsoko i halu ni lisingiye i mbula ni ikuaa nkua ku nkua migulya akwe, hangi likapumya nkali nia kusanigwa ku awo nai itumile u mulimo mi ihalu, lisingiilya ukende kupuma kung'wa Itunda. ⁸ Kuiti anga itule lipezaa mija ni mahaka, igila hangi insailo hangi likoli mu lwago nula kuzung'wa. Mpelo akwe ingi kulimiligwa. ⁹ Anga itule ku utambula iti, ahumba i itu alowa, ku upeng'wa ni makani maziza natulikile unyenye ni makani natuile ugunwa. ¹⁰ Ku nsoko Itunda shanga mii wiwee ga nu mulimo nuanyu nu ku ulowa nai malagiila ku nsoko a lina nilakwe, ku ili ai mua aiiye i ahuiili hangi mukili mukoli mukuaiilya ¹¹ Hangi kuhumilwe nsula lukulu kina kila ung'wi anyu wahume kulagiila unyangulu wuwo wuuwo kupikiila i mpelo ku kulu kuulu nua ukamatiku. ¹² Shanga kuloilwe mutule miakata, kuiti mutule atyatiili a awo ni isalaa ilago ku nsoko a uhuiili nu ugimya. ¹³ Ku ndogoelyo Itunda nai uminkiiye uAbrahamu ilago, ai ulapile ku ung'yenyi nuakwe, ku nsoko shanga ai uzeelapa ku muya wihi nukoli mukulu kukila nuanso. ¹⁴ Ai uligitilye, "Kulu kuulu nika kukendepa, hangi nikawongeelya u utungwaa nuako ikilo." ¹⁵ Ku nzila iyi, uAbrahamu ai usingiye iko nai ulagilwe ze yakilaa kulindiila ku ugimya. ¹⁶ Ndogoelyo i ana adamu ilapa

ku nuanso nukoli mukulu kukila nianso, nu kitalao i mpelo a wikilyi wihi ingi ilapo ku kumakaminkiilya. ¹⁷ Itungo Itunda nai ulamue kulagiila kihenga ikilo ku asali ni ilago kunsoko isigo lakwe niziza ni shanga likailika, ai ulikaminkiiye ku ilapo. ¹⁸ Ai witumile nianso iti itu ibiili ni shanga ihumile kukailika, naiza mu nianso Itunda shanga uhumile kuligitya u uteele, usese nai kumankiie u ugunwa kulije kukinyilwa kuambiila ku ngulu isigo ni li ikilwe ntongeela itu. ¹⁹ Ku kete ugimya uwu anga lukingi nu lukomo hangi nula kusanigwa ni nkolo ni itu, ukamatiku naza ukingila nkika a mukati kituli ki ipazia. ²⁰ uYesu ai wingie nkika iyo anga mutongeeeli nuitu, nai wakondya kutulika kuhani nu mukulu ga i kali na kali ze yakilaa i ntendo nuang'wa Melkizedeki.

7

¹ Ai itulikile iti uMelkizedeki, mutemi nua Salemu, Kuhani nu ang'wa Itunda nukoli migulya, nai utankanile nu Abrahamu waze usukile kupuma kuabulaga i atemi nu kumukendepa. ² uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni ki kumi nika kila kintu nai watulaa wakihola. Lina nilakwe Melkizedeki” ndogoelyo akwe “mutemi nua tai ane” ga ni hangi “mutemi nua Salemu” naiza ingi “mutemi nua ulyuuku.” ³ Mugila u tata, mugila nyinya, mugila aleli, mugila ng'wandyo nua luhiku ang'wi mpelo a likalo nulakwe. Badala akwe, ukusaga kuhani nua kali na kali, anga ng'wana wang'wa Itunda ⁴ Itungili siga kinya iti muntu uyu nai watula mukulu. Muleli

witu uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni ki ikumi nika intu ni iziza nai uihoile mu wikui. ⁵ Ni kulu kuulu, i ndugu ang'wa Lawi nai asingiiye i ofisi nia ki kuhani ai atuile ni lagiilyo kupuma mu malagiilyo kuhangulya king'wi mi ikumi kupuma ku antu, naiza ingi, kupuma ku aIsraeli auya, palung'wi ni kina i enso, ga, ingi ndugu kupuma kung'wa Abrahamu. ⁶ Kuiti uMelkizedeki, naiza shanga ai wa ndugu kupuma kung'wa Lawi, ai usingiiye king'wi ni kikumi kupuma kung'wa Abrahamu, nu kumukendepa, nuanso nai ukete ilago. ⁷ Pang'wanso shanga ihitilwe kina u muntu nu muniino wikendepwa nu Mukulu. ⁸ Ku ikani ili u muntu nuisingiilya king'wi ni ki kumi ukusha luhiku lung'wi, kuiti ku ikani lingiiza ung'wi nai usingiiye king'wi ni ki kumi kung'wa Abrahamu ikaganulwa anga nuikiie. ⁹ Nu ku mpyani a kutambula, uLawi ai usingiiye king'wi ni ki kumi, ai usukiye ga ni king'wi ni kikumi kung'wa Abrahamu, ¹⁰ ku nsoko uLawi ai ukoli mu itundulu niang'wa Tata nuakwe uAbrahamu itungo uMelkizedeki nai uguganile nu Abrahamu. ¹¹ Itungili anga ukondaniili ai uhumikile kukiila mu ukuhani nuang'wa Lawi, (itigwa pihi akwe antu isingiilya ilagiilyo), ai ikoli nsula ki ikilo kung'wa kuhani mungiiiza kunyansuka ze yakilaa i ntendo ang'wa Melkizedeki, hangi shanga kitangwa ze yakilaa uzipiiligwa nuang'wa Haruni? ¹² Ku lulo u ukuhani anga ukailike, kutili i nsoko ilagiilyo ni lyenso kukailika. ¹³ Kung'wa ung'wi naiza i makani aya ai atambuwe kutula ndugu ingiiza, kupuma kitalakwe kutili nai witumie pa kizin-

daalo. ¹⁴ Itungili ingi ng'walyi kina uMukulu nuitu ai upumiie mu uYuda, ndugu naiza uMusa shanga ai utee kutula akuhani. ¹⁵ Hangi aya ni kuuligitya ingi kihenga lukulu anga itule u kuhani mungiiiza wikapumila ku mpyani ang'wa Melkizedeki. ¹⁶ uKuhani uyu nu mupya shanga ug'wi naiza watulaa kuhani migulya a kitako ni ka magiilyo na akigendi nu utuugwa nua antu, kuiti mu kitako nika ngulu nia likalo ni shanga luhumikile kugazika. ¹⁷ Iti gwa u ukilisigwa uku kuiila kutula nuanso; “Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i ntendo ang'wa Melkizedeki.” ¹⁸ Ku nsoko ilagiilyo nai litongee ai liikilwe ku mpelo ku nsoko ai latulaa iementaalu hangi shanga lizipie. ¹⁹ Iti gwa ilagiilyo shanga ai kintu ki kondaniie, Kwaala, ai ukoli ukamatiku uziza ku nuanso kuu muhumbeela Itunda. ²⁰ Nu ukamatiku uwu nu uziza shanga ukupumila ze tile kuligitilya ilapo, ku ili i akuhani ni angiiiza shanga ai ahoile ilapo lihi. ²¹ Kuiti Itunda ai uhoile ilapo itungo nai uligitilye kutula uYesu, “Mukulu ulapile hangi shanga ukukaila i masigo akwe,' u ewe ingi wi kuhani i kali na kali.” ²² Ku ili ga nu Yesu uzile kutula wilihwa nu ilagiilyo nili bahu. ²³ Ku kulu kuulu, i nsha igilya i akuhani kuailyaa i kali na kali. Iyi ingi ku nsoko ai akoli i Akuhani idu, ung'wi ze kukilaa u muya. ²⁴ Kuiti ku nsoko uYesu wikii i kali na kali, u kuhani nuakwe shanga wikailika. ²⁵ Ku lulo ga nu ng'wensu uhumikile kutula ukondaniili ku kondaniilya kuaguniilya nia kumuhumbeela Itunda kukiila kitalakwe, ku nsoko nuanso wikiie itungo lihi wazelompa ku nsoko ao. ²⁶ Ku lulo

ukuhani nu mukulu nua mpyani iyi utakiwe kitaitu. Ni mugila u mulandu, igazo, ng'welu, nubaguwe kupuma ku anya milandu, hangi watulaa migulya kukila ilunde. ²⁷ Nuanso ai mugila anga nsula, mpyani a akuhani ni akulu, kupumya ipolya kila luhiku, hanza ku mulandu nuakwe mukola, ni panyambeke ku milandu a antu. Ai witumile iti nkua ing'wi ku ihi, nai wipumilye u ng'wenso mukola. ²⁸ Ku ilagiilyo wiaholaa antu nia nementaalu kutula akuhani ni akulu, kuiti lukani nu li lapo, nai luzile ze yakilaa ilagiilyo, ai umuhoile ung'wana, nai umuikile kutula mukaminkiilu i kali na kali.

8

¹ Itungili ikani naiza kuulitambula ingi ili; kukete u kuhani nu mukulu nai wikie pih mu mukono nua kigoha nu ituntu ni la ngulu ki Ilunde. ² Nuanso ingi munyamulimo mu kianza ki kelu, kitala nika tai naiza uMukulu ukiikile, shanga muntu wihi nuakusha ³ Ku ndo-goelyo kila ukuhani nu mukulu wiikwa kupumya isongelyo ni ipolya; ku lulo ingi kusinja kutula ni kintu nika kupumya. ⁴ Itungili anga uKristo ai watulaa migulya ihi, nuanso shanga ai uzeetula kuhani ikilo pang'wanso. Ku nsoko ai atula akondyaa awo nai apumyaa i ipegwa kuniganiila ni lagiilyo. ⁵ Ai aaiye kintu naiza katulaa mbugulu hangi mululi nua intu nia kilunde, kuniganiila uMusa nai uhuguigwe ni Itunda matungo nai utakile kuzenga i kitala. “Ihenge” Itunda wakaligitya, “kina zipya kila i kintu kuniganiila ni mpyani naza ulagiwe migulya

mulugulu.” ⁶ Kuiti itungili uKristo usingiye u uaiilya bahu ikilo ku nsoko nuanso ga ingi muhungi nu i ilagiilyo ni ziza, naiza lakondyaa kukaminkiiligwa ku ilagiilyo niza. ⁷ Iti gwa anga ilagiilyo nila ng'wandyo ai lihite kutula ni gazo, uugwa shanga ai izeetula ni nsula kuduma ilagiilyo nila ka biili. ⁸ Ku nsoko itungo Itunda nai ulingile i magazoo ku antu ai uligitilye, “Goza, mahiku apembilye, 'uligitilye Mukulu, itungo ni nikazipya ilagiilyo nipya palung'wi ni ito nila Israeli, ni ito nilang'wa Yuda. ⁹ Shanga likatula anga ilagiilyo nainzipilye ni a tata ao mahiku naiza niahoile ku mukono kuatonga kupua mihi a Misri. Ku nsoko shanga ai alongolekile milagiilyo nilane, nu nene shanga ai niakee hangi, 'wiligitya Mukulu. ¹⁰ Ku nsoko ili lilo ilago nikazipya ku ito nilang'wa Israeli ze akila i mahiku nanso, 'uligitilye uMukulu. 'nikaika ilagiilyo nilane mu masigo ao, hangi nika makilisa mu nkolo niao. Nikatula ni Itunda wao, ni enso akutula antu ane. ¹¹ Shanga ikimanyisa kila ung'wi nu munyakisali nuakwe, hangi kila ung'wi nu munyandugu, nuakwe, wazelingitya, “Mumanye uMukulu,” itigwa ihi akumanya unene, kupuma muniino kupikiila nu mukulu ao. ¹² Uugwa nikalagiila u ukende ku ntendo niao ni ngila i tai ane, hangi shanga nika kimbukiilya i milandu ao hangi.” ¹³ Ku ligitya “Ngeni,” ulizipilye ilagiilyo nila ng'wandyo kutula ikulu kulu. Hangi nilanso naiza ulitanantilye kutula ikulu kulu likoli likondaniile kulimila.

9

¹ Itungili ga ni lagiilyo nila ng'wandyo ai likete ipatyo mi ikumbiko apa mihi ni ntendo ni yi ipolya. ² Kuiti mu kitala ai kikoli i shumba kizipiigwe, shumba nika kunzi, ai kitangilwe kianza ni pelu. Mu lyoma ili ai kikoli ni shangato nika lumuli, meza ni mikate ni akambya. ³ Nu ku kituli ni ki pazia ni la kabiili ai kikoli ni shumba kiuya, ai kitangilwe kelu ikilo. Ai limoli ni ite-keelo ni lipolya kutunkiilya u uvumba. ⁴ Ai likoli ga ni isandiko nili ilago, naiza latulaa lizepingwe ku zahabu ntili. Mukati akwe ai likoli ni bakuli nila zahabu likete i mana, mulanga nuang'wa Haruni nai wategetaa i matutu, nayo i mabada na magwe na amalagiilyo. ⁵ Migulya isandiko ni lilago maluli a maserafi nia welu akunikie i manana ao ntongeela i ituntu nila ulamulwa, naiiza ku itungili shanga kuhumile kuganula mu kati. ⁶ Ze yakilaa i intu izi iti kutula yakondyaa kuzipiiligwa, I Akuhani ku ntendo ingilaa ku shumba nika kunzi ni ka kitala kupumya u uai-ilya nuao. ⁷ Kuiti u kuhani nu mukulu wingilaa i shumba iko nika ka biili wing'wene nkua ing'wi kila ng'waka, hangi shanga kuleka kupumya ipolya ku nsoko a ung'yenyi, ni milandu a antu naza itumile ize shanga asigiie. ⁸ Ng'wau Ng'welu wi kuiila kina, inzila na kianza ni kelu ikilo ikili ku kunukulwa ku iti i kitala iko nika ng'wandyo kikili kimikile. ⁹ Iki ingi kilingasiilyo ni ki tungo ili ni litungili. Yihi isongelyo ni ipolya naiiza ipumigwa itungili shanga ihumile kukondaniilya i nsula a munyakipolya. ¹⁰ Ingi ndya ni ing'wegwa ying'wene ihanguiwe mu

mpyani a ntendo ni yikumbiko nila kioja. Yihi izi ai yatulaa ntendo nia muili nai yatulaa izipeigwe kupikiila lipike ilagiilyo ni iziila nilikaikwe pa kianza ni kakwe. ¹¹ uKristo ai uzile anga kuhani nu mukulu nua makani ni maziza naiza azilee. kukiila ukulu nu ukondaniili nua kitala kikulu naiza shanga kizipigwe ku mikono a antu, naiza shanga nua unkumbigulu uwu nai u umbilwe. ¹² Ai yatulaa shanga ku sakami a mbuli nu mudama, ila ku sakami akwe mukola kina uKristo ai wingie nkika ni nzelu ikilo nkua ing'wi ku kila ung'wi nu ku kuiila u uguniki nuitu nua kali na kali. ¹³ Anga ize ku sakami a mbuli ni amu zagamba nu kuminzilwa ku mau a mudama mu awo ni shanga elu nai abaguwe kung'wa Itunda nu kuzipya i miili ao melu, ¹⁴ itii shanga ikilo itungili isakami naiza kukiila Ng'wau Ng'welu nua kali na kali ai wipumile u mukola bila kinkwaatya kung'wa Itunda, ku oja i masigo itu kupuma mu ntendo ni yikule kumuailiya Itunda ni mupanga? ¹⁵ Ku nsoko yiyo, uKristo ingi mutuung'wa nui ilagiilyo ni iziila. Iyi yiyo nsoko i nsha a alekee ilyuuku ihi ni aile i ilago nila ng'wandyo kupuma mu utumuli nua milandu ao, iti kina ihi nazaitangilwe ni Itunda ahume kusingiilya ilago nila usali nuao nua kali na kali. ¹⁶ Anga ize likoli ilago ni likiee, ingi kusingiija kukaminkiligwa ku nsha a muntu uyo nai ulizipilye. ¹⁷ Ku iti ilago litulaa ni ngulu kianza ni kikupumila u ubulagwi, ku nsoko kutili ingulu itungo munya kulizipya anga watule ukikie. ¹⁸ Ga ni iti gwa shanga lilo ilago nila ng'wandyo ai latulaa laikwa ze tili

isakami. ¹⁹ Matungo uMusa nai watulaa wapumyaa kila ilagiilyo nila malagiilyo ku antu ihi, ai uhoile isakami a ng'ombe ni mbuli, palung'wi ni mazi, mukako nu ukauku, ni hisopo, nu kuaminzila i gombo ikola i antu ihi. ²⁰ Uugwa ai uligitilye, "Iyi ingi sakami ilago naiza Itunda uminkiiye ilagiilyo kitalanyu." ²¹ Ku mpyani yiyoo yiiyo, ai umiminzie i sakami migulya a kitala ni iseme yihi nai itumiwe ku u aiilya nua ukuhani. ²² Hangi kuniganiila ni malagiilyo, pakupi kila ikintu kikeligwa ku sakami. shanga kuhunula isakami kutili ulekelwa. ²³ Ku lulo ai ituile kusinja kina u miluli nua intu nia kilunde kusinja yeligwe ku ili ipolya nila ikali. Ga ni iti, i intu nia kilunde ikola itakiwe keligwa ku ipolya nila bahu ikilo. ²⁴ Ku iti uKristo shanga ai wingie mu kianza ni kelu lukulu nai kizipigwe ni mikono, naiza ingi mululi nua intu kulu kuulu. Badala akwe ai wingie kilunde ikola, kianza naiiza itungili ukoli ntongeela a usu nuang'wa Itunda ku nsoko itu. ²⁵ Shanga ai wingie uko ku nsoko akwe nkua ku nkua, anga nuitumaa u kuhani nu mukulu, naiiza wingilaa i kianza ni kelu ikilo ng'waka ze yakilaa ng'waka palung'wi ni sakami a muya, ²⁶ anga ize iyo ai tai, uugwa aza izeetula kusinja kitalakwe kagigwa nkua idu ikilo puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. Kuiti itungili ingi nkua ing'wi kupikiila i mpelo a myaka nai wikunukue kuuheja u mulandu ku ipolya ni lakwe mukola. ²⁷ Anga ni yili ku kila muntu kusha nkua ing'wi, hangi ze yakilaa nianso wipembyaa ulamulwa, ²⁸ uugwa iti uKristo nu ng'wensu naiiza ai upumigwe nkua

ing'wi kumiheja i milandu a idu, ukupumila nkua aka biili, shanga ku isigo nila kagila i milandu, ila ku ugunwa ku awo ni amusumbiye ku nsula.

10

¹ Ku iti malagiilyo ingi mululi nua makani ni maziza napembilye, shanga ayo naile kulu kuulu. Malagiilyo nangaluu shanga ihumile kua kondaniilya awo naza akumuhumbeela Itunda ku nzila i ipolya lilo liilo naza i akuhani nai alon-golekile kupumya ng'waka ze yakilaa ng'waka.

² Ang'wi shanga uu mapolya nanso shanga ai azee huma kukilaga kupumigwa? Ku ki nsaasha ni kanso ni ipolyaa, anga atule eligwaa nkua ing'wi, shanga ai azeetula nu ulingi ikilo nua milandu. ³ Ila mi ipolya nilanso ukoli ukimbukiilyi nua milandu nai itumilwe ng'waka ze yakilaa ng'waka. ⁴ Ku nsoko shanga ihumikile ku sakami a amuzagamba ni mbuli kumiheja i milandu.

⁵ Itungo uKristo nai uzile mihi, ai uligitilye, “Shanga ai muhumilwe nsula a masongelyo ang'wi mapolya, badala akwe, ai muzipiye u muili ku nsoko ane. ⁶ Shanga ai mutuile ni nsailo mu masongelyo ihi na kulimiligwa ang'wi ipolya ku nsoko a milandu. ⁷ Hangi ai ndigitilye, “Thenge, apa kituma ulowa nuako, Itunda, anga nai ikilisigwe kuntula unene mu mbugulu.”

⁸ Ai uligitilye anga nai iligitigwe apo pigulya; “Shanga ai muhumilwe nsula ipolya, masongelyo, ang'wi ipolya nila kulimiligwa ku nsoko a milandu, ang'wi shanga ai wihengile iloelya mu kati akwe” Ipolya naiza lipumigwe

kuniganiila ni malagiilyo. ⁹ Uu gwa ai uligitilye, Ihenge, nkoli papa kituma ulowa nuako.” Uikile ku mpelo i ntendo niyatulaa ya ng'wandyo iti kukaminkiilya izo nia kabiili. ¹⁰ Mu ntendo nia kabiili, kakondyaa bagulwa kung'wa Itunda ku ulowa nuakwe kukiila kipumya ku muili nuang'wa Yesu Kristo nkua ing'wi ku matungo ihi. ¹¹ Ingi tai, kila kuhani wimikaa kuailya luhiku ku luhiku, wazepumya ipolya lilo liilo, naiiza, ku yihi, nangaluu shanga ai izeehuma kumiheja i milandu. ¹² Kuiti ze yakilaa u Kristo kupumya i ipolya nkua ing'wi ku milandu kali ihi, ai wikie mukono nua kigoha nuang'wa Itunda, ¹³ wazeulindiie kupikiila i alugu akwe aikwe pihi nu kuzipigwa ituntu ku nsoko a migulu akwe. ¹⁴ Ku nsoko ku nzila a upumigwa ung'wi wa akondaniilya ikali na kali awo naza abagulwa ni Itunda. ¹⁵ Nu Ng'wau Ng'welu ga wikuilaa kitait. Ku nsoko wiligitya hanza, ¹⁶ “Ili ingi ilago ni inkazipya palung'wi ni enso ze yakilaa i mahiku nanso; wiligityaa u Mukulu; nikaika i malagiilyo ane mukati a nkolo niao, hangi nikamakilisa mu mahala ao.” ¹⁷ Uu gwa ai uligitilye, “Shanga ikamikimbukiilya hangi i milandu ni ntendo niao ni ikule.’ ¹⁸ Itungili i kianza nu ukoli u ulekelwa ku awa, kutili hangi ipolya lihi ku nsoko a milandu. ¹⁹ Ku lulo, anyandugu, kukete ukamatiku nua kingila i kianza ni kelu ikilo ku sakami ang'wa Yesu. ²⁰ Nanso ingi nzila naiza umilugue ku nsoko itu ku nzila a muili nuakwe, mpya hangi mpanga nikiie mu pazia. ²¹ Nu ku nsoko kukete ukuhani

nu mukulu migulya ito ni lang'wa Itunda, ²² nu kumuhumbeelee ni nkolo a tai mu ukondaniili nua kulu kuulu nua uhuili kize kukete ni nkolo ni iminziwe uwelu kupuma ugazanja nua masigo nu kutula ni miili itu nogigwe ku mazi ni melu. ²³ Uu gwa kuambiile ku ukomu mu wila itunu nua ukamatiku nua usumbiilya nuitu, shanga kupiluka, ku nsoko Itunda nulagile ingi muhuili. ²⁴ Ni kukili nkiile kusiganiilya kinya uli kuumusamiilya kila ung'wi kulowa ni ku ntendo ni nziza. ²⁵ Ni kuleke kilundiila palung'wi, anga ni itumaa niangiiza' Badala akwe, kisamiilya kila ung'wi ikilo ni kilo, anga nimukihenga u luhiku lahumbeela. ²⁶ Anga kituma masue kulongoleka kituma i milandu ze yakilaa kutula kasingiilya u umanyi nua ntai, Ipolya i lulya nila milandu shanga likusigiila hangi. ²⁷ Badala akwe, likoli isumbiilyo ling'wene nila ulamulwa nua witumbi, nu utaki nua moto naza ukualimilya i alugu ni ang'wa Itunda. ²⁸ Wihi naiza umahitile i malagiilyo ang'wa Musa wikuzaa bila ukende ntongeela a ukuiili nua akuiili a biili ang'wi a taatu. ²⁹ ngele kii ikilo naupisiiligwa usigile kimutuile kila ung'wi naiza umumeile u ng'wana wang'wa Itunda, wihi numitendee i sakami i lango anga kintu ni shanga kelu, sakami naza ku nyenso ai umiikile ukuligwa kung'wa Itunda - wihi naiza umutukie u ng'wau ng'welu nua kende? ³⁰ Ku nsoko kulingile naiza uligitilye, "Ikuo ingi lane, nikasukiilya." Ni hangi, "Mukulu ukualamula i antu akwe." ³¹ Ingi ikani nila kutumba muntu kugwila mu mikono ang'wa Itunda ni mupanga! ³² Kuiti kimbuki-

ilya i mahiku nakilaa, ze yakilaa kuikilwa mu welu, ingi kinya uli ai muhumile kugimya uwai nu utaki. ³³ Ai matulaa maikwa kihenga mu usenswi nua ituki nu lwago, hangi ai matulaa anya muhangu ni awo niakiie u lwago anga nulanso. ³⁴ Ku nsoko ai matulaa ni nkolo a iaisa ku awo nai atulaaa atungwa, hangi ai musingiye ku ulowa u upisiiligwa nu isalo nilanyu, muze mulingile kina unyenye akola ai matulaa nu usali wibahu hangi nua kkie kali na kali. ³⁵ Ku lulo leki ku ugumi u ukamatiku nuanyu, nu ukete isongelyo ikulu. ³⁶ Ku nsoko muloilwe ugimya, iti kina mulije kusingiilya naiiza Itunda ukilagile, ze yakilaa kutula makondyaa kituma u ulowa nuakwe. ³⁷ Ku nsoko ze yakilaa itungo iniino, ung'wi upembilye, uzile i ikulu kuulu hangi shanga ukutinia. ³⁸ “Munya tai ane nuane ukikie ku uhuili. Anga ize ukusuka kinyuma, shanga kuloeeligwa nu ng'wenso.” ³⁹ Kuiti usese shanga anga awo ni isukaa kinyuma ku kulimila. Badala akwe, usese ingi ang'wi a awo ni kukete u uhuili nua kuisunja i nkolo itu.

11

¹ Itungili u uhuili ingi kulu kuulu nukete u muntu itungo nu sumbiye i kintu ka kituunga ku ukamatiku. Ingi kulu kuulu a kintu naiiza ikili kigeeleka. ² Ku nsoko iyi i isekulu itu ai akaminkiie ku uhuili nua. ³ Ku uhuili kulingile kina u unkumbigulu ai u umbilwe ku ilagiilyo nilang'wa Itunda, iti kina iko ni ki kigela shanga ai kizipigwe kupumiila ni intu naiiza ai yatulaa yukigeeleka. ⁴ Ai ituile ku nsoko a uhuili kina

uHabili ai umupumiiye Itunda ipolya nila kuzip-ila kukila nai witumile uKaini. Ai ituile ku nsoko iyi kina ai ulumbiigwe kutula muya tai ane. Itunda ai umulumbiye ku nsoko a masongelyo nai umaletile. Ku nsoko nanso, uHabili wakili witambuaa, anga ize wakulee. ⁵ Ai ituile ku uhuiili kina uEnoko ai uhoilwe migulya hangi shanga aiwihengile insha. “Shanga ai wigeekile, ku nsoko Itunda ai umuhoile” Ku nianso ai iganuwe migulya akwe kina ai umuloeeye Itunda ze yakilaa kuholwa migulya. ⁶ Anga ize kutili u uhuiili shanga ihumikile kumuloeelya Itunda, ku nsoko nupembilye kung'wa Itunda kusinja wahuiile kina Itunda wikiie ni kina wi inkiilya isongelyo awo ni imudumaa. ⁷ Ai ituile ingi ku uhuiili kina uNuhu, waze uhuguwe ni Itunda kutulinkana ni makani naiza shanga ai atuile igeekile, ku ikulyo nila kinya Itunda ai uzipilye i safina ku nsoko a kuliguna i to nilakwe. Ku kituma iti, ai uulamue u unkumbigulu nu kutula musali nua tai ane naiiza ipembyaa kukiila uhuiili. ⁸ Ai itule ingi ku u uhuiili kina uIbrahimu, nai witangilwe ai wigulye nu kulongola kai utakiwe kusingiilya aga usali. Ai upumile shanga waze ulingile kianza kii nai watuaa ulongoe. ⁹ Ai ituile ku u uhuiili kina ai wikie mihi ilago anga muziila. Ai wikie mu nsalamida palung'wi nu Isaka nu Yakobo, asali auya ni ilago lilo liilo. ¹⁰ Iki ingi ku nsoko ai usumbiye ku kilija i kisali naza u munya ku kisiga nu muzengi nuakwe ai uzeetula Itunda. ¹¹ Ai ituile ingi ku uhuiili kina uIbrahimu, nu Sara mukola, ai asingiye i ngulu nia kuusha i miligo anga itule ai atulaa

anyampala lukulu, ku nsoko ai amuine Itunda kina muhwiili, nai iza ualagile ng'wana nua kigoha. ¹² Ku lulo ga nu kupuma ku muntu uyu nu ng'wi nai iza watuile uhumbee kusha akatugwa ana ni shanga akualigwa. Ai atuile idu anga i nzota nia kilunde hangi idu anga i nkuku nia mahalu mu nshemba a luzi. ¹³ Awa ihi ai akule mu uhuili ze shanga asingiye ilago, Kwaala, aze atulaa ihenga nu ku ihumbeela ku kahelu, ai alapile kina ai atulaa aziila hangi ahumi migulya ihi. ¹⁴ Ku awo ni iligitya i makani anga aya i ikaa kihenga kina idumaa ihi ao agozo. ¹⁵ Ku tai, anga ai atule akusigiila ihi nai iza apembeeye, ai azeetula ni lyoma nila ku sukinkania. ¹⁶ Kuiti anga ni yili, amihumiwe nsula ihi ni ibahu, nai iza, ingi a kinyilunde. Ku lulo Itunda shanga wihung'waa i minyala kitangwaa Itunda nuao, ku nsoko uzipiye kisali ku nsoko ao. ¹⁷ Ai ituile ingi ku uhuili kina uIbrahimu ze yakilaa kugeng'wa, ai umupumilye uIsaka, Uugwa, ingi ng'wensu nai iza ai usingiye ku ulowa ilago, ai umupumilye u ng'wana nuakwe nuing'wene, ¹⁸ nai iza migulya akwe itambuwe, “Kupuma kung'wa Isaka utuugwa nuako ukitangwa.” ¹⁹ uIbrahimu ai ulingile kina Itunda ai ukete u uhumi nua kumuusha uIsaka kupuma ku ashi, hangi ku kutambula ku ntambu a maluli, ai umusingiye. ²⁰ Ai ituile ingi ku uhuili kina uIsaka ai umukendepile uYakobo nu Esau kutulika makani napembilye. ²¹ Ai ituile ingi ku uhuili kina uYakobo nai wakatula mu hali a kusha, ai uakendepile kila ung'wi nua ana ang'wa Yusufu. uYakobo akipolya, waze

wipantamiye migulya a mulanga nuakwe. ²² Ai ituile ingi ku uhuili kina uYusufu itungo nilakwe nila mpelo nai lihumbiie, ai utambue migulya a kupuma ku ana a Israeli ku Misri nu kualagiilya kuhola palung'wi ni enso i makupa akwe. ²³ Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa, nai wakatugwa, ai upihilwe ku myeli itaatu ni aleli akwe ku nsoko ai amihengile kina ng'wana mudabu nai watula muziza, hangi shanga ai atumbilwe ni ilagiilyo nila mutemi. ²⁴ Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa, nai wakatula muntu mitunja, ai uhitile kitangwaa ng'wana nuang'wa munaanso wang'wa Farao. ²⁵ Badala akwe, ai usague kihanguila mu lwago palung'wi ni antu ang'wa Itunda badala a kiloa u usambo nua milandu ki itungo. ²⁶ Ai usigile i minyala a kumutyata uKristo kutula ingi ukamatiku ukulu kukila i matulyo a ku Misri kunsoko ai ukunkuie i miho akwe mi isongelyo ni litungo nilakwe nilipembilye. ²⁷ Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa ai upumile ku Misri. Shanga ai witumbile ku ikuo nila mutemi, ku nsoko ai ugimilye kugoza kung'wa ni shanga wigelaa. ²⁸ Ai ituile ingi ku uhuili kina ai umiambile i pasaka nu kuminzila i sakami, iti kina u muganzanja nua mutuugwa nua ng'wandyo waleke kuhuma kuakumpya i atuugwa ang'wandyo nia kigoha nia Israeli. ²⁹ Ai ituile ingi ku uhuili kina ai akiile mu luzi nula shamu anga mihi ni nyumu. Matungo i Misri nai agemile kukila, ai amiilwe. ³⁰ Ai ituile ingi ku uhuili kina ikiligo nila Yeriko ai ligwie pihi, ze yakilaa kulipilima ku mahiku mupungati. ³¹ Ai ituile ingi ku uhuili kina uRahabu uyo u

musambo shanga ai ulimie palung'wi nawo naza shanga ai atuile a lwijo, ku nsoko ai watulaa waasingiilya i apuka nkani nu kuaika iziza. ³² Hangi ndigitye ntuni ikilo? Ndogoelyo i tungo shanga likondaniie kuganula nang'wa Gigeoni, Baraka, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli, hangi nia anyakidagu, ³³ naza kukiila uhuili ai ai kiiye i ntemi, ai itumile i tai ane, hangi akalisingiilya ilago. Ai amagiye i malangu a mahimba, ³⁴ ai alimisilye i ngulu nia moto, ai ahugile i nsonge nia mpanga, ai agunilwe kupuma mu ndwala, ai atulaa akomoli mu wikui, hangi ai asakilye i madale a aziila kumanka. ³⁵ iAsungu ai asingiye i ashi ao ku nzila a u ukigwa. Auya ai agigwe, shanga akugomba kulekwa ilyuuku iti kina ahume kulija u wiziili nua u ukigwa nui bahu ikilo. ³⁶ Auya ai agigwe ku usenswi nu kukuwa, ee, ga nu ku utungwa nu kuikwa mu kadulumu. ³⁷ Ai atulangilwe magwe. Ai adumuwe ku ipande nia misumeno. Ai abulagilwe ku mpanga. Ai alongoe ku ipalatu nia nkolo ni ipalatu nia mbuli ai atulaa inzi, aze alongolekile mu uwai hangi aze tendeelwa i mabi. ³⁸ (nai iza u unkumbigulu shanga ai utakiwe kutula nu wenso), azeyunguya mihaka, mu malugulu, mu makulungu, mu makombo a mu mahalu. ³⁹ Anga itule antu ihi awa ai agombilwe nu Itunda ku nsoko a uhuili nuao, shanga ai asingiye nai ukilagile. ⁴⁰ Itunda ai utongee kuinkiilya i kintu ni kibahu, iti kina shanga sese nai kuzeehuma kukondeeligwa.

12

¹ Ku lulo, ku nsoko kupilimikiigwe ni ilunde ikulu nila ahuiili, ni kugume kila ikintu ni kikuhumiiye palung'wi ni milandu nai iza ikugilinkiiye ku upepeele. Kukue i ntambo ku usumbiilyo mu wikilyi nai uikilwe ntongeela itu.

² Kumatunje i miho itu kung'wa Yesu, ni mandilyi hangi munya kukondeelya u uhuiili nuitu, na iza ku nsoko a ulowa nu uikilwe ntongeela akwe ai uugimiiye ikonta nila mpaga, waze umeile i minyala akwe, hangi wakikie pihi a mukono nua kigoha nua ituntu ni likulyo nilang'wa Itunda.

³ Ndogoelyo musigiili nuanso nai ugimilye i makani i ikuo kupuma ku anya milandu, kungwaakwe mukola iti kina muleke kukatala ang'wi kusha kisha mukanka inkolo nianyu.

⁴ Mukili kunyomeka ang'wi kagisha muzikilya nu mulandu ngele a kuuilwa i sakami.

⁵ Hangi miilwe uko kukinyilwa i nkolo naiza imutungilye anga ana a kigoha; “Ng'waane, leka kumahola ku upepeele i masukiilo a Mukulu, ang'wi muleke kuhung'wa ukata ni mukuhuguligwa nu ng'wensu.”

⁶ Ku nsoko uMukulu wimusushaa wihi nai iza umuloilwe, nu kumupisiilya kila u ng'wana nai iza wimusingiilya.

⁷ Gigimiilya i mageng'wa anga kusukilwa. Itunda witumilwa nu nyenye anga nuitumilwaa ni ana, ndogoelyo ingi ng'wana nu uli nai iza u tata nuakwe shanga uhumile kumususha?

⁸ Kuiti anga ize kutili kusukigwa, kai iza usese kihi kuhanguie, iti gwa unyenye ingi mia kibudu hangi shanga ana akwe.

⁹ Ikilo nila yihi, ai kukete i a tata itu nia kinyihi nai aku ususha, hangi ai kuakuiye.

Itii shanga ikutakile ga ni ikilo kumukulya uTata nua kinkolo nu kikié? ¹⁰ Ku kulu kuulu atata itu ai akupisiye ku myaka misheenyu anga nai yigeelekile iziza kitalao, kuiti Itunda shanga wikupisiilya ku nsailo itu iti kihanguile u welu nuakwe. ¹¹ Kutili upisiiligwa nu uloeeye ku itungo nilanso. Witulaa nu uwai. Ga ni iti, panyambebe witugaa nkali nia ulyuuku nua elu a nkolo ku awo nai amanyisigwe ni menso. ¹² Ku lulo nyansuli i mikono anyu ni itoile nu kutenda i malu anyu ni imbyoto kutula akete ingulu hangi; ¹³ gooli u ukiilo nua upambatilyo nuanyu, iti kina wihi nuaile mulema shanga ukutongwa mu ulimili kuiti waliye kugunika. ¹⁴ Dumiiili u ulyuuku ni antu ihi, ga nu welu nai anga ize shanga wuwo kutili nuikamihenga uMukulu. ¹⁵ Mutule miakendegeeli iti kina waleke kutula ukoli nuikabagulwa kuli nu ukende nuang'wa Itunda, ni kina lileke kupembya itina ila uwai nilikategeta nu kusasha u lwago nu kupiula idu. ¹⁶ Ihengi kina kutili u ugoolya ang'wi muntu nishanga ng'welu anga u Esau, nai iza ku nsoko a ulyi ung'wi ai uguiye itai akwe na utuugwa. ¹⁷ Ku nsoko mulingile kina panyambebe, nai uhumilwe i nsula a kusala u ukende, ai uhitilwe, ku nsoko shanga ai uligilye i lyoma nila kila itunu palung'wi nu tata nuakwe, ga ni iti ai udumila nangaluu ku liholi. ¹⁸ Ku nsoko shanga ai muzile mu lugulu naza uhumile ku kumpigwa, Lugulu nu wakie u moto, kiti, kihumya ukata nu kimpupu. ¹⁹ Shanga ai mupembilye ku nduli nia akinembu, ang'wi ku makani napembeeye mu nduli nai iza isakilye kila niigulye aleke kulompa

kihi kuligitigwa ni enso kitalao. ²⁰ Ku nsoko shanga ai ahumile kugimya iko nai kilamuwe; “Anga itule ga ni kikali ni kikumpya u lugulu kikuwe ku magwe.’ ²¹ Nika kitumba ikilo nai wihengile uMusa ai uligitilye, “Nitumbaa nangaluu ngele a kukagata.” ²² Badala akwe, muzile mulugulu nula Sayuni nu mu kisali ni kang’wi Itunda ni mupanga, Yerusalemu na kilunde, nu ku a malaika magana a nzogu ikumi nia kuina. ²³ Muzile mu milundo nua atugwaa ang’wandyo ihi nai asagiie kilunde, kung’wa Itunda ni mulamuli nua ihi, nu ku nkolo nia elu naza akondaniiligwa. ²⁴ Muzile kung’wa Yesu ni muhungi nu ilago niziila, nu kusakami nai iminzilwe nai iza iganulwa iziza ikilo kukila i sakami ang’wa Habili. ²⁵ Goza kina uleke kumuhita ung’wi nai iza wiligitya. Ku nsoko anga ize shanga ahugile nai amuhugile ung’wi nai uahugue mi ihi, ku kulu kuulu shanga ku uhuga anga itule kupiluka kuli kupuma kung’wa uyo nui kuhugula kupuma kilunde. ²⁶ Ku itungo nilanso u luli nulakwe ai ligigwe mihi. Kuiti itungili ulagile nu kutambula, “Ikili nkua ingiiza hangi shanga kuhingisa ihi ing’wene duu, ila ni ilunde ga.” ²⁷ Makani aya, “Nkua ing’wi hangi,” ikulagiila kulimiligwa ku intu izo ni ikagatigwa, izi ingi, intu izo nai iza iumbilwe, iti kina intu izo nishanga i kagatigwa isagiile. ²⁸ Ku lulo, kusingiilye u utemi naiza shanga wikagatigwa, kiloeelye mu hali a kumukulya Itunda ku kumugomba palung’wi nu kutuna pihi mu ikulyo. ²⁹ Ku ndogoelyo Itunda nuitu ingi moto nuiliza.

13

¹ Ugwa ulowa nua kinyandugu nu ulongoleke.
² Muleke kiwa kuasingiilya ia ziila, ndogoelyo ku kituma iti, ang'wi a asingiye i amalaika ize shanga alingile. ³ Kimbukiilya ihi niamoli mu kadulumu, anga kina ai mukoli nienso kuko palung'wi ni enso, hangi anga ize i miili anyu ai itendilwe anga enso. ⁴ Ugwa witeni nu ukuligwe ni ihi nu ulili nua witini nu uzipigwe kutula uziza, ku ndogoelyo Itunda ukualamula i asambo ni agoolya. ⁵ Ugwa inzila nianyu nia wikalo itule ndyuuku mu ulowa nua mpia, Mutule meikuti mu intu ni muikete, kuiti Itunda mukola ai uligitilye, "Shanga kumuleka unyenye nangaluu, ang'wi kumugumaniilya unyenye."
⁶ Ugwa kikute iti kuligitye ku ukamatiku, "uMukulu ingi muaiilya nuane; Shanga kitumba. uNg'wana Adamu uhumile kuntendeela ntuni?"
⁷ Asigiili awo nai amutongile, awo nai aligitilye u lukani nulang'wa Itunda kitalanyu, hangi kimbukiilyi i mapumilo a ngendo niao; Tyatishi u uhuiili nua. ⁸ uYesu Kristo ingi ng'wenso igulo, lelo, hangi ga ni kali na kali. ⁹ Uleke kutongeelwa nu umanyisigwa nui kuli kuli nua kiziila kuiti ingi iziza kina inkolo izengwe ku ukende, hangi shanga ku malagiilyo kutula ndya nanso shanga aku a aiilya awo ni ikie ku nanso.
¹⁰ Ku kete i matekeelo nai iza awo ni iaiilya mukati a kizindaalo agila i tai ane a kulya.
¹¹ Ku nsoko i sakami a ikali, napumigwe ipolya ku nsoko a milandu, ai iletilwe nu kuhani nu mukulu mukati a kipango ni kelu, kuiti i miili ao ai isonsilwe kunzi a nkango. ¹² Ku lulo

uYesu nu ng'wensu ai wagile kunzi a mumpita nua kisali, iti kina kuika wakfu antu kung'wa Itunda kukiila sakama akwe. ¹³ Ni ku lulo kweni kitalakwe kunzi a nkango, kuze kukenkile i kimeli ni kakwe. ¹⁴ Kuiti kiagila u likalo nulikiie mu kisali iki. Badala akwe kudume i kisali naza kipembilye. ¹⁵ Ku kiila uYesu mutakiwe nkua ku nkua kipumya isongelyo nila kumukulya Itunda, kumulumba kina nkali a milomo itu lilape i lina nilakwe. ¹⁶ Hangi uleke kiwa kituma ni maziza nu kiaiilya nyenye ku nyenye, Ku nsoko ingi ku isongelyo anga ize nanso yiyo Itunda wiloeeligwa ikulu. ¹⁷ Iji nu kisimya ku alukolongo anyu, kuiti alongolekile kumusunja ku nsoko a ung'yenyi nuanyu, anga awo ni ikapumya u aligwa. Iji iti kina i a lukolongo anyu ahume kumusunja ku ulowa, ni shanga ku kinya uwai, nai iza shanga ikumuailiya. ¹⁸ Kulompeeli, kuiti kukete i kulu kuulu kina kukete isigo iziza, kukete i nsula a kikie likalo nula ukulu mu makani ihi. ¹⁹ Hangi yihi nikamukinyila ikilo mitume izi, iti kina nihume kusuka kitalanyu itungo nila pakupi. ²⁰ Itungili Itunda nua ulyuuku, nai iza umuletile hangi kupuma mu ashi u mudimi nu mukulu nua nkolo, Mukulu nuitu uYesu, ku sakami a ilago nila kali na kali. ²¹ Ukuminkiilya u uhumi ku kila ikani niza kituma u ulowa nuakwe, wazituma i milimo mukati itu nikoli miziza ni iloeeye mu miho akwe, kukiila uYesu Kristo, kitalakwe itule ikulyo i kali na kali. Amina. ²² Itungili nika kusamiilya, munyandugu, kihoeela nu lukani nula kusamiilya nai iza ku ukupi ai nulukil-

isilye kitalanyu. ²³ Linga kina u munyandugu nuitu uTimotheo walekelwaa ilyuuku, nai iza palung'wi nu ng'wenso nikamihenga anga ize uzile apa ikupi. ²⁴ Lamusha i a lukolongo ako ihi ni ahuiili ihi. Awo niapembeeye ku Italia akulamukilye. ²⁵ Nu ukende utule nu nyenye mihi.

Isanzu Bible

The New Testament in the Isanzu language of Tanzania

copyright © 2020 Door 43 International Mission Community

Language: Kiisanzu (Isanzu)

Translation by: Door 43 International Mission Community

Contributor: Bundala Isanzu, MCH Bundala, Mlilo Isanzu, Rev. Bundala Samwel

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-07-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b95c8559-38aa-5982-90b8-16a1be58209c